

POSTMUSEUM

Postmuseum under 1952

Postmuseinämnden.

År 1950 föreslog Postmusei föreståndare hos Kungl. Generalpoststyrelsen inrättandet av en nämnd för Postmuseum och den 7 december 1951 beslöt denna styrelse, att en sådan nämnd kallad Postmuseinämnden skulle inrättas samt att den skulle bestå av 6 ledamöter, nämligen en representant för Kungl. Generalpoststyrelsen, tillika ordförande, en av Riksantikvarieämbetet utsedd musealt sakkunnig ledamot, en av Generalpoststyrelsen på gemensamt förslag av Svenska Postmannaförbundet, Posttjänstemännens förening och Postverkets kontorspersonals centralförbund utsedd representant för postverkets personalorganisationer, en representant för föreningen Postmusei Vänner, en av Generalpoststyrelsen på gemensamt förslag av Sveriges Filatelistförening, Svenska Frimärksbytesföreningen och Föreningen Frimärkssamlaren utsedd representant för landets filatelistsammanslutningar samt föreståndaren för Postmuseum, tillika sekreterare. Ledamöter i nämnden under året ha varit följande personer: överintendenten N.-F. G. Antoni, intendenten vid Nordiska museet, fil. lic. B. S. Bengtsson, tf förste kontrollören K. H. Wicksell, f. postdirektören E. G. Långe, fil. dr G. Menzinsky och intendenten P. L. G. Heurgren. Stadgar för nämnden fastställdes av Generalpoststyrelsen den 17 oktober 1952.

Personal.

Museets föreståndare var intill den 1 december intendenten P. L. G. Heurgren, som nämnda dag avgick med pension. Till hans efterträdare utnämnde Generalpoststyrelsen den 7 november byråsekreteraren J. G. H. Stenerudh. Som biträden åt föreståndaren under året tjänstgjorde förutom Stenerudh överpostexpeditören N. Ingegerd Holmberg. Under tiden 1 augusti—30 november var Stenerudh tjänstledig för språkstudier i utlandet och som vikarie för honom tjänstgjorde kontrollören G. E. Sundman, trafikavdelningen.

Museets filatelistiska bibliotek sköttes liksom tidigare av direktören N. Strandell med biträde av direktören V. Org. Från början av september förordnades kontorsbiträdet E. Margareta Hindolff, intendantsavdelningen, som kontorist för utskrivning av stenciler till en handbok över monografier m. m. i det filatelistiska biblioteket.

Kontorsbiträdet Britt-Karin M. Burman, f. Östman, bankavdelningen, biträdde Strandell vid ommontering av utländska frimärken, renskrev från museet utgående skrivelser samt biträdde i övrigt med olika göromål. Från mitten av augusti till början av december anlätades postbiträdet Ulla M. Widlund dels som vikarie under sjukledigheter, dels ock som förstärkning.

Brevbäraren H. E. Andén, Stockholm 6, tjänstgjorde som vaktmästare i museet. De tider museet var öppet för allmänheten anlätades dessutom extra personal för vakthållning: fem personer på vardagar och sex på söndagar.

Museets ordinarie städerskor voro fröken Elsa Olsson och fru Elsa Sjöblom.

Fastighet och lokaler.

Rummet två trappor upp i museet med interiör av ett postkontor från mitten av 1800-talet har byggts om. En vägg utanför interiören med fönster i och tegelpannor på har borttagits, så att rummet i sin helhet nu kan disponeras för postkontorsinteriören. I detta rum har även satts in en tidstypisk kakelugn. I film- och föreläsningssrummet en trappa upp har ljudisolerande plattor satts upp på en vägg för att förbättra akustiken i rummet, vilket var av betydelse särskilt vid ljudfilmföreläsningar. Å nedre botten har i ett rum utan dagsljusbelysning satts upp en fast inredning av trä och glas (väggmontrer), vilken levererats av snickerifirman E. Lindgren, Stockholm. Ritningarna till denna inredning ha uppgjorts av arkitekterna L.-E. Lallerstedt och L. Billgren. Arbeten med borttagandet av en vägg mellan två rum å n. b. för beredande av plats åt en äldre järnvägspostvagn påbörjades i december månad.

Beträffande hallen en trappa upp hade museets föreståndare tidigare föreslagit, att den skulle byggas om. Det första förslaget till ombyggnad, som uppgjorts av arkitekten L.-E. Lallerstedt, var mycket tilltalande men ansågs av postmuseinämnden för dyrbart att genomföra. Arkitekten fick därför i uppdrag att utarbeta nytt förslag.

Inventarier.

En flyttbar skärm har anskaffats för filmrummet för att avskärma filmapparaten. Skärmen är även ljudisolerande. Till den s. k. Doroteaplogen har anskaffats ett nytt monterbord från Östermalms Snickeri- verkstad. Maskineriet i den stora montern med den rörliga modellen av en bildilgens har reparerats av Ingenjörfirman S. Regnholm, Lidingö.

Historiska samlingarna.

Arbeten med iordningställande av åtta rum å nedre botten i Postmuseum för museets svenska historiska samlingar har pågått med längre eller kortare uppehåll sedan 1946. Av åtskilliga anledningar ha sju rum först i november 1952 blivit helt ordnade och tillgängliga för allmänheten. Två rum av de åtta skall enligt Generalpoststyrelsens beslut genom borttagande av en mellanvägg sammanslås till ett, för beredande av utrymme för en äldre järnvägspostvagn, som trafikerat linjen Stens-torp—Hjo.

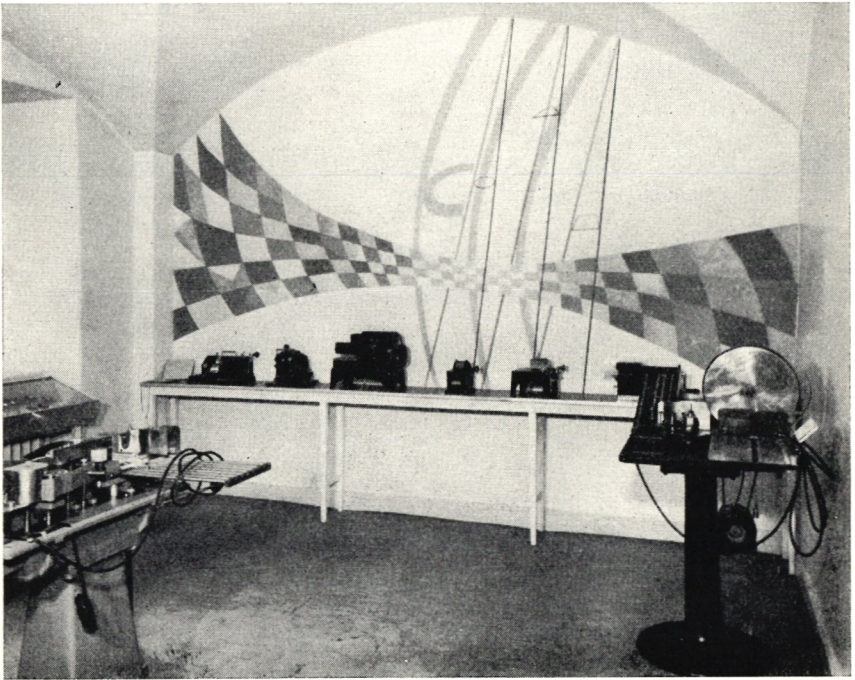
Om man går genom en dörr längst fram till vänster i stora salen å nedre botten, kommer man först in i ett av två rum, där järnvägs-postvagnen efter sammanslagningen skall placeras. I detta rum finns en äldre öppen spis. Nästa rum innehåller föremål använda å postanstalter, som t. ex. en äldre postdisk och två gamla kassakistor, vilket allt får utställas på annat håll, när de två rummen slagits ihop till ett.

Följande rum inrymmer ett väggfast stort skåp med åtta post-uniformer. Tre av dessa ha ej tidigare utställts, nämligen en paraduniform för postmästare från 1800-talets början, en uniform för båtsman å postångfartyg på 1830-talet och en uniform för svensk brevbärare i Hamburg på 1840-talet. Här utställes även olika typer av posthorn, pistoler och sablar, som landsvägspostiljoner i gångna tider varit utrustade med. I nästa rum exponeras modeller av posthus, brevlådor och postskyltar. Intill detta senare rum ligger det i det föregående under rubriken "Fastighet och lokaler" omnämnda rummet utan dagsljusbelysning. Här utställes brevtaxor, förordningar om brevbefordran, brev från flera århundraden och bilder över brevskrivning och brevläsning. Ett i en vägg inbyggt skåp innehåller skrivställ och annan skrivmateriel. Det därpå följande rummet är ägnat åt frimärkstillverkning. En frimärkstryckpress av amerikansk tillverkning, den s. k. Stickney-pressen, med vilken 1920—1938 alla svenska frimärken trycktes, är uppställd här. I samma rum visas en perforeringsmaskin för frimärken, tryckmateriel för äldre frimärken och ett fotomontage över postverkets nuvarande frimärkstillverkning. I nästa rum utställes frankostämplingsmaskiner, brevstämplingsmaskiner och frimärksautomater. Å en vägg i samma rum har konstnären Anders Beckman utfört en abstrakt målning. Det sista rummet inrymmer inga museiföremål. Men på en vägg framställes i färg såsom en framtidsvision en postraketets färd från Stockholm till New York.

Frimärkstryckpress och i montrerna tryckmateriel till äldre svenska frankotecken.

*Brevstämplingsmaskiner och frankostämplingsmaskiner.
Å väggen målning av Anders Beckman.*

Föreningen Postmusei Vänner har skänkt Postmuseum en jordglob, som kan upplysas inifrån. Det är avsett, att globen skall monteras upp vid en vägg i det första rummet av den utländska frimärksavdelningen.

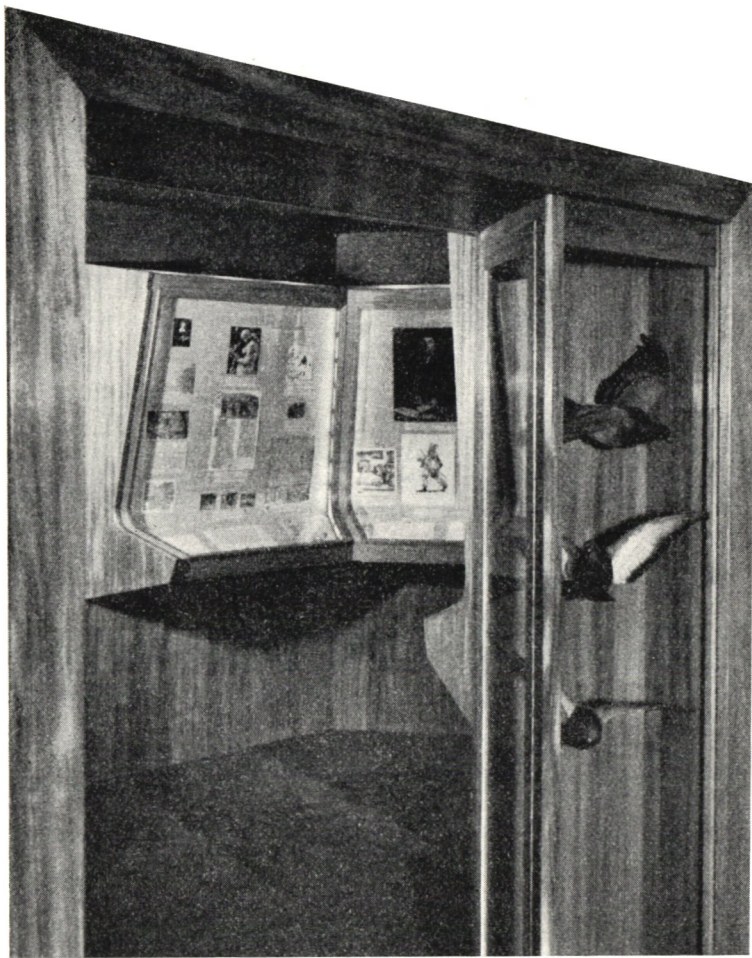
*Paraduniform för postmästare på 1820-talet och uniform för båtsman
å postångfartyg på 1830-talet.*

Doktorinnan Eva Kempe har för museets räkning bekostat en förstorad kopia i olja av ett porträtt över löjtnant Curry Gabriel Treffenberg, som 1823 föreslog införande i Sverige av portostämplat brevpapper.

På Stockholms stads bokauktionskammare inköpte museet några gamla exemplar av Posttidningen, bl. a. ett nummer av denna tidning från 1645, det år då denna tidning för första gången utkom. Så gamla exemplar av Posttidningen äro ytterst sällsynta.

Samlingen av modeller har utökats med en modell av en svensk hästdiligens från 1830-talet. Denna modell, som placerats i en monter bland de historiska samlingarna på nedre botten, har för Postmusei räkning tillverkats av ingenjörfirman S. Regnholm.

»Brevet under 600 år.»

Såsom redan nämnts har det rum två trappor upp där ett postkontor från mitten av 1800-talet är inrymt byggt om. Härigenom har denna interiör kunnat ordnas på ett trevligare sätt. Bl. a. har, som tidigare nämnts, en tidstypisk kakelugn, som Postmuseum erhållit i

deposition från Stadsmuseet, murats upp i rummet till höger invid dörröppningen. Vidare har i detta rum satts upp en mindre kristallkrona, som Postmuseum inköpt.

Museets föreståndare hade föreslagit, att två moderna postkassor (där bl. a. museet besökande skolbarn skulle kunna undervisas i enklare postgöromål) skulle förläggas till hörnrummet bortom utländska avdelningen. Postmuseinämnden ansåg det lämpligare att dessa kassor inreddes i en del av det rum, i vilket nu utställes utländska postuniformer m. m. Arkitekt L.-E. Lallerstedt fick sedan av överintendenten i uppdrag att upprätta ritningar och kostnadsförslag för erforderliga omändringsarbeten.

Frankoteckenssamlingarna.

Direktör Nils Strandell har under året med biträde av direktör V. Org, överpostexpeditör Ingegerd Holmberg och kontorsbiträdet Britt Burman ordnat om Postmusei samlingar av frimärken från följande länder: Kroatien, Kyrkostaten, Lettland, Liechtenstein, Litauen, Luxemburg, Lübeck, Malta, Marienwerder, Mecklenburg-Schwerin, Mecklenburg-Strelitz och Mellersta Litauen. Strandell har även författat beskrivande texter till dessa frimärken.

Det i redogörelsen för år 1951 omtalade arbetet med förtecknandet av museets frimärkssamlingar avslutades och alla dessa samlingar överlämnades från intendenten till överpostexpeditören. Förteckningarna utskrevs i fyra exemplar, av vilka intendenten, byråsekreteraren och överpostexpeditören fingo var sitt. Det fjärde exemplaret överlämnades till överintendenten.

Museets föreståndare tillställde Postmuseinämnden en promemoria med förslag beträffande exponeringen av museets frimärkssamlingar.

Två värdefulla donationer av frimärken har Postmuseum under året mottagit från konsul Fredrik Benzinger. Den första donationen innehöll utkast, teckningar och provtryck till Oscar II frimärkena och den andra liknande material till de första Gustaf V frimärkena.

Filatelistiska biblioteket.

Enligt Generalpoststyrelsens beslut den 11 juli 1952 skulle den av direktör V. Org utarbetade katalogen över monografierna i det filatelistiska biblioteket mångfaldigas genom stencilering i 100 exemplar.

Såsom under rubriken "Personal" redan nämnts påbörjades utskrivningen av stenciler i början av september månad. Arbetet med stencilskrivningen beräknades pågå året ut.

Studieresor.

Museets föreståndare företog på uppdrag av Generalpoststyrelsen en resa till Nederländerna under tiden 25 juni—3 juli för att delta i firandet av de nederländska frimärkenas 100-årsjubileum i Utrecht och för att studera en där anordnad internationell frimärksutställning.

Byråsekreterare G. Stenerudh vistades med bidrag av postmedel under tiden augusti—november i Frankrike för språkstudier.

Sammankomster och föredrag i museet.

Föreningen Postmusei Vänner hade sitt årssammanträde i museet den 11 mars. Direktör Strandell höll föredrag beledsagat av ljusbilder om Turkiets frimärken.

Den 17 mars hade filatelistföreningen Frimärks-Samlaren sammankomst i museet, varvid direktör Strandell höll ett föredrag.

Utställningar.

1. I P O S T M U S E U M.

Under tiden 7—16 november anordnade Sveriges Filatelist-Förening i Stockholm i samarbete med Postmuseum en utställning benämnd "Poststämpeln genom fyra sekler". I denna utställning, som var den första i sitt slag i Norden, deltog förutom Postmuseum även postmuseerna i Köpenhamn, Oslo och Haag, det schweiziska postverket samt flera enskilda utställare både inom och utom landet.

Tillfälligt har visats konsul Fredrik Benzingers donationer av Oscar II frimärken och de första Gustaf V frimärkena.

Postens konstförening i Stockholm hade utställningar i museet av måleri, skulptur och grafik 10—18 maj och 25 oktober—2 november.

2. I vilka P O S T M U S E U M deltagit.

Postmuseum har under året deltagit i följande utställningar, nämligen, inom landet, Hallsbergs köpings fritidsnämnds hobbyutställning 18—23 februari, Sveriges Filatelist-Förenings ungdomssektions i Malmö frimärksutställning 5—10 april, Kultur- och Industrimässan i Borlänge 4—27 juli, och i utlandet, internationella frimärksutställningar i Luxem-

burg ("CENTILUX") 24 maj—4 juni och Utrecht ("ITEP") 28 juni—6 juli samt Troms Filatelistklubbs frimärksutställning i Tromsö ("NO-SKA-FIL 1952") den 27—30 augusti.

Under de år P. L. G. Heurgren varit föreståndare för Postmuseum ha 24 utställningar hållits i museet. Under Heurgrens tid har vidare museet inom landet deltagit i 36 frimärksutställningar och 30 andra utställningar samt utom landet i 20 frimärksutställningar.

Sedan år 1945 har Postens konstförening varje år haft två konstutställningar i Postmuseum.

Museivisningar för skolbarn från Stockholms folkskolor.

Liksom under närmast föregående år har Postmuseum besökts av elever vid Stockholms folkskolor (femte klassen) under vår- och höstterminen i samband med museiundervisningen vid nämnda skolor. Antalet barn uppgick under vårterminen till 2.817 och under höstterminen 2.228 st.

Hela antalet besökande under året var 13.266.